

DROGY Z AUTOMATOV

NOVÉ PSYCHOAKTÍVNE
LÁTKY Z AUTOMATOV:
NA ČO SI DAŤ POZOR

V poslednom období sa čoraz častejšie objavujú produkty, ktoré môžu obsahovať nové psychoaktívne látky. Dostupné bývajú v automatoch, predajniach alebo cez internet. Na prvý pohľad môžu pôsobiť neškodne – majú farebné obaly, príchuť, moderný dizajn a často pripomínajú sladkosti, nápoje, vape produkty alebo „zberateľské predmety“. Práve preto môžu byť pre deti a mladých ľudí atraktívne a zároveň veľmi rizikové.

O ČO IDE

Nové psychoaktívne látky sú látky, ktoré napodobňujú účinky známych drog alebo iných psychoaktívnych látok. V súvislosti s automatom a online predajom sa objavujú napríklad pod označeniami THC-O, TH8C, 10-OH-HHC, THC-V, TH420. Niektoré z nich môžu napodobňovať účinky THC, teda známej látky z marihuany.

Tieto produkty sa často predávajú ako zberateľské predmety, vedecké vzorky, arómy, výrobky „nie na konzumáciu“ alebo produkty „na vlastné riziko“. Takéto označenia môžu vytvárať dojem, že nejde o nič vážne. V skutočnosti však môžu ovplyvňovať psychiku, náladu, správanie, vnímanie, schopnosť rozhodovať sa aj celkové fungovanie tela.

Problémom je aj to, že názov produktu, obal ani uvedené zloženie nemusia zodpovedať tomu, čo sa v produkte reálne nachádza. Rôzne výrobky môžu obsahovať rôzne množstvá účinnej látky alebo kombinácie látok. Mladý človek tak nemusí vedieť, čo užíva, v akej sile a s akými následkami.

Tieto produkty sú lákavé pre mladých najmä kvôli ich prirodzenej zvedavosti, túžbe experimentovať, reagovať na tlak partie a snahe zapadnúť. Riziko sa zvyšuje vtedy, keď látku ponúkne kamarát, keď sa o nej hovorí ako o „legálnej“, „prírodnej“ alebo „bezpečnej“, alebo keď je ľahko dostupná cez internet, sociálne siete či automaty.

ČO TO MÔŽE SPÔSOBOVAŤ

Účinky sa môžu líšiť podľa konkrétnej látky, množstva, spôsobu užitia, veku, zdravotného stavu, psychickej pohody aj predchádzajúcich skúseností. Inak môže reagovať dospelý človek a inak dieťa či dospievajúci človek, ktorého mozog je stále vo vývine.

V školskom prostredí si dospelí môžu všimnúť najmä náhle alebo opakované zmeny správania. Môže ísť o výraznú ospalosť, spomalené reakcie, nezvyčajný smiech, podráždenosť, zmätenosť, úzkosť, neschopnosť sústrediť sa, časté odchody z vyučovania, zhoršenie prospechu alebo správanie, ktoré je pre daného žiaka neobvyklé.

Ak sa u žiaka objaví strata vedomia, problémy s dýchaním, kŕče, silná zmätenosť, panický stav alebo podozrenie na intoxikáciu, je potrebné volať záchranú službu na čísle 155.

AKÉ SÚ RIZIKÁ

Najväčším rizikom je nepredvídateľnosť. Nie je jasné presné zloženie, koncentrácia ani to, ako látka zareaguje v kombinácii s alkoholom, energetickými nápojmi, liekmi alebo v samotnom organizme človeka.

Mladí ľudia môžu spočiatku opisovať účinky ako príjemné – uvoľnenie, smiech, relaxáciu, zmenu nálady alebo zvýšenú chuť do jedla. Práve tento prvý dojem však môže byť zavádzajúci. To, že niečo najskôr pôsobí „príjemne“, neznamená, že je to bezpečné.

Medzi riziká patria najmä úzkosť, panika, paranoja, zmätenosť, dezorientácia, zmenené vnímanie času a priestoru, búšenie srdca, triaška, závraty, malátnosť, nespavosť, nevoľnosť, kŕče, plytké dýchanie alebo strata vedomia. Môžu sa objaviť aj výkyvy nálad, podráždenosť, agresivita, zhoršenie pamäti, sústredenia, motivácie a schopnosti učiť sa.

Riziko sa zvyšuje, ak mladý človek užíje látku osamote, v neznámom prostredí alebo v skupine, kde sa bojí požiadať o pomoc. Osobitne rizikové je aj užitie v škole, na školskom výlete, internáte, v klube alebo na podujatí.

PREČO JE TO NEBEZPEČNÉ

Nebezpečné je najmä to, že tieto látky sa často tvária ako bežný produkt. Mladý človek si ich nemusí spájať s drogami alebo zdravotným rizikom. Môže mať pocit, že ak sa niečo dá kúpiť v automate alebo na internete, automaticky to musí byť bezpečné. To je jeden z najnebezpečnejších omylov.

Rizikom je aj marketing. Farebné obaly, príchuť, názvy a spôsob predaja môžu cieľiť na zvedavosť mladých ľudí. Produkt môže vyzeráť ako cukrík, nápoj, vape alebo doplnok životného štýlu. V kombinácii so sociálnymi sieťami a recenziami sa vytvára dojem, že ide o niečo bežné a zvládnuteľné.

Nebezpečné môže byť aj oneskorené nastúpenie účinku. Mladý človek môže mať pocit, že „to nič nerobí“, a preto si dá viac. Následne môže prísť silnejší účinok, než očakával. Produkty z automatov zároveň nemožno kvôli neznámemu zloženiu vnímať ako jednu bezpečnú dávku.

DROGY Z AUTOMATOV

NOVÉ PSYCHOAKTÍVNE
LÁTKY Z AUTOMATOV:
NA ČO SI DAŤ POZOR

ČO SA V TÉME UŽ ROBÍ

Na problém upozorňujú organizácie pracujúce v oblasti prevencie, harm reduction, terénnej sociálnej práce a práce s mladými ľuďmi. Vznikajú informačné materiály, preventívne aktivity, diskusie pre školy, rodičov a odbornú verejnosť.

Cieľom nie je mladých ľudí strašiť, ale poskytnúť im pravdivé a zrozumiteľné informácie. Potrebujú vedieť, čo tieto látky môžu spôsobiť, ako rozpoznať riziko, ako pomôcť kamarátovi a kedy volať pomoc.

Dôležitá je aj spolupráca školy, rodičov a odborníkov. Represia sama osebe nestačí. Ak sa téma rieši len zákazom, hanbou alebo trestaním, mladí ľudia sa môžu báť povedať pravdu ale bo požiadať o pomoc. Účinnejšia je kombinácia jasných pravidiel, dôvery, dostupnej pomoci a otvorenej komunikácie.

ČO MÔŽU ROBIŤ ŠKOLY, RODIČIA A DOSPELÍ

Školy môžu informovať triednych učiteľov, školské podporné tímy a vychovávateľov o výskyte nových psychoaktívnych látok. So žiakmi je potrebné hovoriť primerane veku, bez zbytočného strašenia a bez moralizovania. Dôležité je vysvetľovať, že „legálne“ alebo „dostupné“ neznamená bezpečné.

Rodičia a blízki dospelí sa môžu zaujímať o to, čo dieťa sleduje, čo si objednáva a s čím sa stretáva medzi rovesníkmi. Pomáha pokojný rozhovor, nie výsluch. Dospelý môže povedať napríklad: „Počul/a si už o látkach z automatov?“, „Vieš, prečo môže byť rizikové, keď niekto nevie, čo užíva?“ alebo „Čo by si spravil/a, keby sa kamarát po užití niečoho začal správať zvláštne?“

Ak mladý človek napriek rizikám látku užije, nemal by zostať sám. Mal by byť s niekým, komu dôveruje a kto vie v prípade potreby zavolať pomoc. Látky by sa nemali kombinovať s alkoholom, energetickými nápojmi, liekmi ani inými drogami. Najbezpečnejšie je tieto látky neužívať vôbec.

KONTAKTNÉ ÚDAJE

Ak potrebujete poradiť, pripraviť preventívnu aktivitu, konzultovať situáciu v škole alebo máte podozrenie, že mladý človek experimentuje s novými psychoaktívnymi látkami, môžete sa obrátiť na profesionálne organizácie, ktoré s témou pracujú:

ZDRUŽENIE STORM

info@zdruzeniestorm.sk
+421 905 943 229

Miesto pôsobenia
NR, TT, ZV a okolie

OZ KASPIAN

kaspian@kaspian.sk
+421 911 584 803

Miesto pôsobenia
BA a okolie

OZ PRIMA

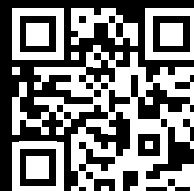
zdruzenie.prima.ba@gmail.com
+421 947 953 448

Miesto pôsobenia
BA a okolie

OZ ODYSEUS

odyseus@ozodyseus.sk
+421 252 494 344

Miesto pôsobenia
BA a okolie

NASKENUJ
POMOC